

Frithiofs saga

Esaias Tegnér

Mimer bokförlag

ISBN 978-91-87593-12-3

Frithiofs saga publicerades första gången 1825.

»Anmärkningar såsom inledning till *Frithiofs saga*» är ett utdrag ur ett brev.

Copyright © 2013
Mimer bokförlag, Göteborg

Anmärkningar såsom inledning till Frithiofs saga

På den tid då Frithiof diktades var ibland Svenska Litteratörer (exempelvis bör jag endast nämna Leopold) den tanken gällande, att den så kallade Götiska poesien, oaktat all den talent man erkände därpå vara använd (Iduna hade redan länge varit utgiven) likväl i sin grund vore förfelad. Man påstod att denna poesi stödde sig ytterst på en råhet i tänkesätt och seder, en halvbildning i samhällsförhållanden, oförenliga med den nuvarande tidens poesi, den man riktigt nog ansåg för en dotter av den moderna Civilisationen, och vari Tidevarvet igenkände sina egna anletsdrag, endast förskönade och idealiserade. Det är också sant, att all poesi måste återgiva sin tids lynne och bildningsgrad; men det ges dock allmänna mänskliga förhållanden och passioner som i alla tider måste förbliva oförändrade, och kunna betraktas som poesiens grundfond. Ling hade redan, ehuru mer eller mindre lyckligt, behandlat flere Nordiska ämnen, för det mesta i dramatisk form. Man har anmärkt att hans stora poetiska gåva är mera lyrisk än dramatisk, och att han bättre målar den yttre Naturen, än den inre med alla dess skiftningar. Att emellertid Nordiska Sagan kan med framgång även dramatiskt behandlas visa Oehlenschlägers Tragedier, och jag bör erkänna att det var hans Helge som gav mig första idéen till Frithiof.

Meningen med denna dikt var emellertid ingalunda att endast versifiera sagan, som dock många tyckas ha antagit. Den flyktigaste jämförelse borde ha lärt, icke blott att hela upplösningen är annorlunda i sagan och poemet, utan även att flere avdelningar, t. ex. II, III, V, XV, XXI, XXIII, XXIV, ha antingen ingen, eller åtminstone en ganska avlägsen grund i sagan. Icke här, men väl i andra Isländska sagor skulle anledningen till den valda behandlingen kunna sammansökas. Min avsikt var att framställa en poetisk bild av det gamla Nordiska hjältelivet. Det var icke Frithiof som individ, utan tidevarvet, för vars representant han antages, som jag ville måla. Väl bibehöll jag i detta avseende stommen och grundritningen av sagan; men ansåg mig därjämte berättigad att lägga till eller borttaga, vad som ej passade för mitt ändamål. Detta ansåg jag höra till den poetiska friheten,

varförutan ingen självständig behandling av vad poetiskt ämne som helst är möjlig.

I sagan förekommer mycket storartat och heroiskt som gäller för alla tider, och därför både kunde och borde bibehållas; men därjämte ett och annat rått, vildsint, barbariskt, som antingen borde helt och hållet avsondras, eller åtminstone mildras. Till en viss grad blev därför nödvändigt att modernisera; men svårigheten var här att finna det rätta lagom. På ena sidan borde dikten ej alltför mycket stöta emot våra finare seder och mildare tänkesätt; men på den andra borde ej heller det nationella, levnadsfriska, natursanna uppoffras. En kall vinterluft, en frisk nordanvind kunde och borde blåsa genom dikten; ty detta hör till lynnet både av Nordens klimat och karaktär, dock icke så att kvicksilvret frös, och alla hjärtats ömmare rörelser voro uteslutna.

Det är egentligen i hållningen av Frithiofs karaktär, som jag sökt upplösa detta problem. Det ädla, högsinta, modiga, som är grunddraget för all heroism, borde naturligtvis ej saknas däri, och elementerna därtill förefinnas både i denna och många andra sagor. Men jämte denna allmänna heroism, har jag sökt att i Frithiofs karaktär nedlägga något individuellt Nordiskt, det levnadsfriska, trotsiga, övermodiga som hör, eller åtminstone fordöm hörde till nationallynnet. Ingeborg säger om Frithiof:

Hur glad, hur trotsig, hur förhoppningsfull!
Han sätter spitsen av sitt goda svärd
på Nornans bröst, och säger: du skall vika!

Dessa rader innebära nyckeln till Frithiofs karaktär, och egentligen till hela poemet. Även den milde, fridsälle, vänsälle gamle Kung Ring förnekar ej denna nationella egenhet, åtminstone i sitt döds sätt; och av detta skäl har jag låtit honom »rista sig med Geirsodd», visserligen en barbarisk plägsed, men dock karakteristisk för tiden och folklynnet.

En annan egenhet i nordbons lynne, är ett visst anlag för vemod och tungsinnighet, vanlig hos alla djupare karaktärer. Det går som en elegisk grundton genom alla våra gamla nationalmelodier, och i allmänhet genom allt det betydningfullare i våra hävder; ty den ligger på botten av nationens hjärta. Jag har någorstädes sagt om Bellman, vår nationellaste skald:

[Dessa sidor ingår ej i provläsningssvaret.]

Frithiofs saga

I. Frithiof och Ingeborg

Där växte uti Hildings gård
två plantor under fostrarns vård.
Ej Norden förr sett två så sköna,
de växte härligt i det gröna.

Den ena som en ek sköt fram,
och som en lans är hennes stam;
men kronan, som i vinden skälver,
liksom en hjälm sin rundel välver.

Den andra växte som en ros,
när vintern nyss har flytt sin kos;
men våren, som den rosen gömmer,
i knoppen ligger än och drömmar.

Men stormen skall kring jorden gå,
med honom brottas eken då,
och vårsol skall på himlen glöda,
då öppnar rosen läppar röda.

Så växte de i fröjd och lek,
och Frithiof var den unga ek;
men rosen uti dalar gröna
hon hette Ingeborg den sköna.

Såg du de två i dagens ljus,
du tänkte dig i Frejas hus,
där månget litet brudpar svingar
med gula hår och rosenvingar.

Men såg du dem i månens sken
kringdansa under lummig gren,
du tänkte: under lundens kransar
älvkungen med sin drottning dansar.

Det var så glatt, det var så kärt,
när han sin första runa lärt.
En kung var ej som han i ära;
den runan fick han Ingborg lära.

Hur glättigt sam han i sin slup
med henne över mörkblå djup!
Hur hjärtligt, när han seglen vänder,
hon klappar i små vita händer!

Det fanns ej fågelbo så högt,
som han för henne ej besökt.
Självs örnen, som i molnen gungar,
blev plundrad båd' på ägg och ungar.

Det fanns ej bäck, hur strid han var,
varöver han ej Ingborg bar.
Det är så skönt, när forsen larmar,
att tryckas av små vita armar.

Den första blomman, vårens fött,
det första smultron, som blev rött,
det första ax, vars guld blev moget,
dem bjöd han henne glatt och troget. —

Men barnets dagar flyga bort,
där står en yngling innan kort
med eldig blick, som ber och hoppas,
där står en mö med barm, som knoppas.